

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 260/2023-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **HC Košice s. r. o.**, Nerudova 12, Košice, IČO 36 198 072, zastúpenej IURISTICO s. r. o., Cimborkova 13, Košice, IČO 36 588 041, ktorá koná prostredníctvom prokuristky a advokátky Mgr. Michaely Gočovej, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 373/2020 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 373/2020 z 30. novembra 2022 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 373/2020 z 30. novembra 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **1 061,72 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 10. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví

tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne požaduje priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v konaní vedenom Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 42 Cpr 89/2017 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobca ([REDACTED]) domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Žalobe žalobcu okresný súd rozsudkom č. k. 42 Cpr 89/2017 z 1. júla 2019 (ďalej len „rozsudok z 1. júla 2019“) vyhovel a určil, že výpoveď z pracovného pomeru daná žalovanou listom z 19. júna 2017 je neplatná (výrok I). Žalobca vykonával u žalovanej funkciu konateľa a súčasne aj funkciu generálneho manažéra. Pracovný pomer u žalovanej bol založený pracovnou zmluvou z 31. decembra 2003. Žalobca poberal mzdu za výkon práce, pričom odmena za výkon funkcie konateľa mu nebola vyplatená. Svoj výrok okresný súd odôvodnil tým, že neexistujú zákonné prekážky, pre ktoré by žalobca nemohol vykonávať obe už spomínané funkcie súčasne, keďže u žalovanej bol takýto postup bežný s ohľadom na ostatných konateľov, ktorí mali uzavretú so žalovanou aj pracovnú zmluvu. Svoj záver o akceptovateľnosti súbehu pracovnoprávneho vzťahu generálneho manažéra a obchodnoprávneho režimu člena štatutárneho orgánu okresný súd podporil odkazom na nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 190/15 z 13. augusta 2016 (ďalej len „nález z 13. augusta 2016“), z ktorého vyplynulo, že pri výslovnej absencii zákazu člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti vykonávať činnosť, ktorá patrí štatutárnemu orgánu v pracovnoprávnom vzťahu, je ústavno-konformným taký výklad, ktorý rešpektuje zásadu *pacta sunt servanda*. Okresný súd zdôraznil, že účelom organizačnej zmeny bolo dosiahnuť to, aby osoba vykonávajúca doterajšie činnosti generálneho manažéra prešla z režimu pracovnoprávnej úpravy vzťahov pod režim obchodnoprávnej úpravy, ktorá je pre výkon práce menej priaznivá, pričom v tomto postupe žalovanej okresný súd videl rozpor s dobrými mravmi, keď osoba vykonávajúca úlohy generálneho manažéra tým stráca postavenie zamestnanca a aj ochranu, ktorú mu poskytuje Zákonník práce. Ak žalovaná založila svoju obranu na neplatnosti pracovnej zmluvy, bolo jej povinnosťou toto v konaní preukázať. Z obsahu pracovnej zmluvy a obsahu zakladateľskej listiny vyplynulo, že sama žalovaná rozlišovala medzi výkonom funkcie konateľa obchodnej spoločnosti a výkonom funkcie generálneho manažéra. Okresný súd preto dospel k záveru, že výpoveď z 19. júna 2017 daná žalobcovi z dôvodu nadbytočnosti je neplatným právnym úkonom, a žalobe vyhovel.

3. Na odvolanie bol rozsudok okresného súdu z 1. júla 2019 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 CoPr 14/2019 zo 6. augusta 2020 (ďalej len „rozsudok zo 6. augusta 2020“).

4. Dovolanie proti rozsudku krajského súdu zo 6. augusta 2020 bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zamietnuté. Sťažovateľka v dovolaní namietla dovolací dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Dovolanie vecne vyčlenila na časť týkajúcu sa súbehu výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra (B) a časť týkajúcu sa účelu organizačnej zmeny (C).

5. V konkrétnostiach sťažovateľka v súvislosti so súbehom výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra poukázala na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 92/1997 z 26. novembra 1997

(R 48/1999), od ktorého sa podľa jej názoru v jej veci konajúce súdy odklonili. Okresný súd ani krajský súd neponúkli zistenia, že by žalobca vykonával mimo výkonu funkcie konateľa aj nejakú závislú činnosť. Vo veci konajúce súdy nedospeli k záveru, že by náplň práce generálneho manažéra bola v niečom odlišná oproti výkonu funkcie konateľa spoločnosti. Záver o platnom vzniku pracovného pomeru odôvodňovali odvolávkami na vypracovanú dokumentáciu, súbehom funkcie konateľa a pracovného pomeru u iných konateľov na pozíciách finančného riaditeľa a športového manažéra či akceptovaním pracovného pomeru žalobcu po dlhú dobu.

6. Pokiaľ ide o komplexné posúdenie vzťahu medzi členom štatutárneho orgánu a obchodnou spoločnosťou, povahy činnosti štatutárneho orgánu a generálneho manažéra, išlo podľa sťažovateľky ako dovolateľky o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená. Činnosť žalobcu pre sťažovateľku je treba z právneho hľadiska posúdiť ako zabezpečovanie výkonu obchodného vedenia obchodnej spoločnosti, konanie dovnútra obchodnej spoločnosti vo vzťahu k jednotlivým zamestnancom a riadenie jednotlivých úsekov žalovanej, ako aj konanie navonok vo vzťahu k obchodným partnerom žalovanej. Uvedené však napĺňa výlučne obsah výkonu funkcie konateľa obchodnej spoločnosti a nejde o závislú prácu. Žalobca nevykonával prácu vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti, pretože vystupoval vo všetkých vzťahoch k ostatným zamestnancom obchodnej spoločnosti ako nadriadený. Žalobca vykonával činnosti, pri ktorých nebol podriadený inému zamestnancovi ani generálnemu riaditeľovi, ale sám bol na pozícii generálneho manažéra. Rovnako nevykonával činnosť podľa pokynov zamestnávateľa, pretože on sám dával pokyny ostatným zamestnancom. V tomto prípade absentuje kľúčový znak závislej práce (nadriadenosť a podriadenosť). Ak žalobca realizoval rozhodnutia jediného spoločníka, uvedené je znakom výkonu práve len funkcie konateľa a patrí medzi jeho povinnosti (§ 135a ods. 3 Obchodného zákonníka).

7. Pre úplnosť v rámci časti (B) dovolania sťažovateľka uviedla, že nesprávny je záver vo veci konajúcich súdov, že nerozlíšenie povinností žalobcu ako konateľa a ako generálneho manažéra mala v konaní preukazovať žalovaná. Zo zhodných tvrdení strán a z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobca vykonával iba činnosti, ktoré nevykazujú znaky závislej práce. V tejto procesnej situácii mal žalobca tvrdiť, že vykonával pre žalovanú aj závislú prácu. Sťažovateľka ako žalovaná nemala preukazovať neexistujúcu skutočnosť, že žalobca nevykonával pre sťažovateľku závislú prácu, navyše pre negatívnu skutočnosť ani žalovanú nezaťažuje dôkazné bremeno.

8. K časti dovolania týkajúcej sa účelu organizačnej zmeny (C) v prvom rade sťažovateľka namietla, že súdy oboch inštancií nevysvetlili obsah pojmu dobré mravy v prejednávacom prípade, pričom ich rozhodnutia sú arbitrárne podľa § 420 písm. f) CSP. Navyše zdôraznila, že členom štatutárneho orgánu, ktorí nevykonávajú aj závislú prácu, zákon žiadnu pracovnoprávnu ochranu neposkytuje. Uplatňuje sa tu Obchodný zákonník, ktorý je v otázkach vzniku a zániku funkcie jednoznačne kogentný, a preto nemožno tvrdiť, že by účel organizačnej zmeny bol v rozpore so zákonom.

9. Sťažovateľka v dovolaní v rámci časti dovolania (C) formulovala otázky, ktoré je potrebné vyriešiť: A. „*Môžu dobré mravy pôsobiť proti zákonnej úprave?*“, B. „*Je organizačná zmena, v dôsledku ktorej sa činnosti formálne vykonávajú v pracovnom pomere a ktoré nenapĺňajú pojem závislej práce, majú začať vykonávať v štandardnom obchodnom vzťahu s nezastretou zodpovednosťou konateľa v rozpore s dobrými mravmi?*“, C. „*Jedná sa o zastierací manéver*“

v situácii, keď nepokryte v tomto smere bolo rozhodnutie o organizačnej zmene z 12. júna 2017 aj odôvodnené (Organizačnú zmenu prijíma zamestnávateľ za účelom zvýšenia efektivity práce vyplývajúcej z optimalizácie pracovných miest a zníženia stavu zamestnancov. Dochádza k zmene v riadení spoločnosti v tom smere, že výkon riadenia spoločnosti do budúca bude realizovať priamo konateľ/konatelia. V dôsledku prijatej zmeny sa zvýši právna zodpovednosť za vykonávané činnosti, čo je pre zamestnávateľa výhodnejšie)?“

10. Dovolanie najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol. K namietanej vade zmätočnosti z dôvodu arbitrárneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd uviedol, že obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie, že v konkrétnom prípade ide o prípad nepreskúmateľnosti. Odvolací súd pritom dôkladne, zrozumiteľne a objektívne presvedčivo zaujal stanoviská k relevantným odvolacím námietkam vrátane vysvetlenia obsahu pojmu dobré mravy v prejednávacom prípade. S existenciou vady nedostatočného odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie sa už v rámci odvolacieho konania vysporiadal odvolací súd. Za vadu zmätočnosti nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany. Najvyšší súd preto uzavrel, že žalovaná namieta vadu zmätočnosti neopodstatnene.

11. V rámci posúdenia dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd v kontexte otázky A zdôraznil, že táto už bola dovolacím súdom riešená (R 28/2009, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 33/2008, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 42/2010), pričom v uvedených rozhodnutiach bolo konštatované, že výpoveď daná zamestnávateľom je možná len z taxatívnych dôvodov uvedených v Zákonníku práce, pričom výpoveď ako jednostranný právny úkon je neplatná, ak nemá všetky náležitosti právneho úkonu, t. j. keď je v rozpore so zákonom, zákon obchádza alebo je v rozpore s dobrými mravmi. Neplatnou je aj taká výpoveď zamestnávateľa, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi. Dovolací súd sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu, že Zákonník práce sankcionuje výpoveď neplatnosťou pre rozpor s dobrými mravmi. Odvolací súd sa správne zaoberal a skúmal skutočný motív výpovede, keďže tento môže viesť k zisteniu, že výpoveď je v rozpore s dobrými mravmi.

12. V súvislosti s konkrétnym výpovedným dôvodom nadbytočnosti dovolací súd zdôraznil, že organizačné zmeny, nadbytočnosť zamestnanca a príčinnú súvislosť medzi organizačnými zmenami a počtom alebo zložením zamestnancov zisťuje súd, pričom dokazovanie uvedených skutočností postihuje zamestnávateľa. O organizačnú zmenu pritom ide len v prípade, že táto sleduje zmenu úloh zamestnávateľa, technického vybavenia, zníženia počtu zamestnancov na účely zvýšenia efektívnosti práce. V prípade, že organizačné zmeny sledovali od začiatku iné ciele, pričom zamestnávateľ iba predstieral prijatie organizačného opatrenia so zámerom zastrieť svoje skutočné zámyery, nebol naplnený prvý predpoklad výpovedného dôvodu, čo môže mať dopad na platnosť výpovede z hľadiska rešpektovania právneho princípu o súlade pracovnoprávneho úkonu zamestnávateľa s dobrými mravmi.

13. Keďže v súvislosti s otázkou A základný predpoklad v podobe posúdenia doteraz neriešenej právnej otázky nebol splnený, najvyšší súd dovolanie v relevantnej časti odmietol ako neprípustné [§ 447 písm. c) CSP].

14. Otázky B a C neboli podľa názoru najvyššieho súdu vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 a § 435 CSP, keďže boli formulované ako otázky skutkové, keďže smerujú proti skutkovým zisteniam. Sťažovateľka v relevantnej časti dovolania namietla nesprávnosť skutkových zistení

a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom, ktorými nemožno odôvodniť prípustnosť dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu a spochybňovanie správnosti rozhodnutia nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP. Záver vo veci konajúcich súdov (otázky B a C) bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnemu záveru a prijatiu ich rozhodnutia, že výpoveď z pracovného pomeru daná žalovanou žalobcovi listom z 19. júna 2017 je neplatná. Z uvedeného dôvodu bolo dovolanie aj v tejto časti odmietnuté z dôvodu, že dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

15. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu a uznesením č. k. IV. ÚS 260/2023 z 9. mája 2023 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

16. Sťažovateľka predostiera dve zásadné námietky atakujúce formalizmus v prístupe k požiadavkám na vymedzenie dovolacej právnej otázky, ako aj nezaobranie sa vymedzenými dovolacími právnymi otázkami (prvá námietka) a nereflektovanie na porušenie pravidiel o dôkaznej povinnosti a dôkaznom bremene v rámci vady zmätočnosti (druhá námietka).

17. Prvú námietku vecne rozdeľuje otázkami súbehu funkcie konateľ'a a generálneho manažéra (i), dobrých mravov (ii) a zastieracieho manévru organizačnej zmeny (iii).

18. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci sťažovateľka poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5Cdo 92/1997 z 26. novembra 1997, R 48/1999), z ktorej vyplýva, že vykonávanie funkcie štatutárneho orgánu nie je výkonom práce v pracovnom pomere, tento vzťah nemožno skončiť niektorým zo spôsobov uvedených v Zákonníku práce, t. j. funkciu konateľ'a obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným nemožno vykonávať v pracovnom pomere. Pri posudzovaní tejto právnej otázky sa od rozhodovacej praxe vo veci konajúcej všeobecné súdy odklonili, pričom poukázali na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, t. j. iného suveréna, a navyše uvedené rozhodnutie aj nesprávne interpretovali.

19. Sťažovateľka zdôrazňuje, že súdy nižších inštancií vec nesprávne právne posúdili, pričom sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe R 48/1999 a zároveň pokiaľ ide o posúdenie vzťahu člena štatutárneho orgánu a obchodnej spoločnosti, povahu jeho činnosti a povahu činnosti generálneho manažéra, pokiaľ je upravený pracovnou zmluvou, ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená.

20. Dovolací súd sa žiadnym spôsobom nezaoberal nastolenou dovolacou právnou otázkou, pokiaľ ide o výkon funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere. Pomerne obsiahlu časť dovolania najvyšší súd odignoroval, pričom o vymedzenej dovolacej otázke nie je žiadna zmienka, a tým ani žiadne vysporiadanie. Uvedeným arbitrárnym postupom došlo k porušeniu práv sťažovateľky na prístup k súdu.

21. V rámci otázky týkajúcej sa dobrých mravov sťažovateľka napáda jej posúdenie najvyšším súdom. Uvedená otázka A nie je tá, ktorá bola vymedzená v dovolaní. Osoba plniaca úlohy generálneho manažéra nemá postavenie zamestnanca, a tým ani nepožíva ochranu, ktorú mu poskytuje Zákonník práce v súvislosti s ukončením jeho funkcie, ale má postavenie konateľa. V otázkach vzniku a zániku funkcie, povinností členov štatutárnych orgánov a nadväzujúcej zodpovednosti je Obchodný zákonník kogentný a žiadnu zmluvnú voľnosť, cez ktorú by bolo možné vziať nejaké prvky pracovného pomeru, v týchto otázkach nepripúšťa, a preto nemožno tvrdiť, že by účel organizačnej zmeny bol v rozpore so zákonom. Účel organizačnej zmeny, ktorým sa žalovaná snažila, aby osoba vykonávajúca post generálneho manažéra prešla z režimu pracovnoprávnej úpravy vzťahov pod režim obchodnoprávnej úpravy, je celkom namieste a je snahou o zosúladienie činnosti s kogentnou právnou úpravou po formálnej stránke. Vzhľadom na uvedené bola namieste otázka, či dobré mravy môžu pôsobiť proti zákonnej úprave. Najvyšší súd sa však takto formulovanou otázkou nezaoberal, čím došlo k porušeniu práva konať v predmetnej veci pred súdom.

22. Otázky B a C týkajúce sa rozporu s dobrými mravmi, resp. zastieracieho manévru boli podľa sťažovateľky vymedzené zákonom požadovaným spôsobom. Najvyšší súd sa nimi nezaoberal iba konštatoval, že ide o otázky skutkové. Jeho posúdenie je podľa sťažovateľky príliš formalistické, pričom odmietnutie vecne spor prejednať porušuje právo sťažovateľky konať v predmetnej veci pred súdom.

23. V rámci druhej námietky sťažovateľka akcentuje, že v dovolaní v rámci vady zmätočnosti namietla aj nesprávnosť záveru vo veci konajúcich súdov, podľa ktorého nerozlíšenie povinností žalobcu ako konateľa a generálneho manažéra mala v konaní preukazovať žalovaná. Žalovaná nemala dôvod preukazovať neexistujúcu skutočnosť, že žalobca pre žalovanú nevykonával závislú prácu, a pre negatívnu skutočnosť ani žalovanú podľa zákona nezaťažuje dôkazné bremeno. Dôkazné bremeno zaťažuje toho, kto niečo tvrdí, nie toho, kto niečo popiera. Zo strany súdov nižšej inštancie došlo k nesprávnemu rozloženiu dôkazného bremena medzi strany, pričom dovolací súd tento dovolací dôvod vôbec nereflektoval. Súdne konanie tak bolo zaťažené procesnou vadou, ktorá dosiahla ústavnoprávny rozmer. Keďže zo strany súdov bolo nesprávne vyhodnotené rozloženie dôkazného bremena vo vzťahu k preukázaniu skutočnosti nevýkonu závislej práce zo strany žalobcu, došlo k nadmernému zaťaženiu dôkazným bremenom žalovanej, čím došlo k porušeniu práva byť si rovným v procesných právach s druhým účastníkom konania.

24. Dovolací súd postupoval nesprávne aj v súvislosti so záverom o tom, že neexistuje tvrdená vada zmätočnosti. V takýchto prípadoch mal dovolanie odmietnuť, a nie zamietnuť, keďže to budí nesprávny dojem, že dovolací súd spor vecne prejednal, avšak v skutočnosti z procesných dôvodov podanie odmietol.

III.

Vyjadrenia najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby, replika a duplika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

25. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v prípise č. k. KP 3/2023-232, Cpj 158/2023 z 18. mája 2023 uviedla, že v prílohe zasiela

vyjadrenie predsedníčky senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu JUDr. Nory Halmovej, pričom konštatovala, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu.

26. Predsedníčka senátu najvyššieho súdu a sudkyňa spravodajkyňa v predmetnej veci v podaní z 15. mája 2023 akcentovala povinnosť rešpektovať právomoc najvyššieho súdu, ktorého vecou je určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti dovolania, za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Súčasne zdôraznila, že po právoplatnom rozhodnutí jej neprislúcha už vykonaný proces posudzovania prípustnosti a dôvodnosti dovolania založiť nanovo na takej právnej argumentácii, ktorá by bola odpoveďou na jednotlivé námietky obsiahnuté v podanej ústavnej sťažnosti. V závere dodala, že síce zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie nie je arbitrárne a ani ústavne neudržateľné, avšak rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

27. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila podaním zo 6. júna 2023 zúčastnená osoba [§ 33 ods. 2 v spojení s § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] zastúpená v konaní pred ústavným súdom KRAL PARTNERS s. r. o., Kukučínova 7, Košice, IČO 47 244 143, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Miroslav Kráľ.

28. V podstatnom zúčastnená osoba zdôraznila, že ústavnú sťažnosť treba považovať za nedôvodnú, pričom ústavnému súdu navrhla, aby ústavnej sťažnosti nevyhovelo. V súvislosti s dovolaním podaným z dôvodu existencie vady zmätočnosti uzavrela, že námietkou sťažovateľky týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdu sa dovolací súd zaoberal dostatočne a dospel aj k správnejmu záveru, že za vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodní svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany.

29. Za nedôvodnú zúčastnená osoba považuje aj námietku o tom, že dovolací súd sa nezaoberal vymedzenými právnymi otázkami. Otázky A, B a C formulované sťažovateľkou nepovažuje zúčastnená osoba za právne otázky, keďže základnou právnou otázkou, na ktorej podklade rozhodol odvolací súd bola otázka, či funkcia konateľa je výkonom štatutárneho orgánu spoločnosti, ktorá sa môže vykonávať výlučne v obchodnoprávnom vzťahu. Otázka A nie je otázkou, na ktorej by boli založené rozhodnutia konajúcich súdov. Napokon súd prvej inštancie videl rozpor s dobrými mravmi v konaní žalovanej, a nie v rozpore so zákonnou úpravou. Otázky B a C sú minimálne nezrozumiteľné a neriešia právnu podstatu sporu, ktorou je posudzovanie výkonu závislej práce žalobcom. Podstatnou otázkou bola otázka platnosti či neplatnosti výpovede, a nie žalovanou kladená otázka rozpornosti vykonávania organizačnej zmeny s dobrými mravmi. Záver dovolacieho súdu o tom, že dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom podľa § 431 až § 435 CSP, je preto správny.

30. Vo vzťahu k tvrdenému porušeniu pravidiel o dôkaznej situácii uviedla, že súd prvej inštancie pochybil, ak uviedol, že žalovaná nepreukázala existenciu neexistujúcej skutočnosti, avšak rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu nebolo založené na porušení pravidiel v rámci dokazovania, ale na základe preukázaných tvrdení žalobcu.

31. Sťažovateľka síce poukazovala na ustálenú rozhodovaciu prax R 48/1999, uvedené rozhodnutie je ojedinelé, čo nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax súdov. Uvedené rozhodnutie je založené na odlišnom skutkovom stave vychádzajúcom z voleného členstva štatutárneho orgánu – predsedu družstva. Správne sú rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, ktoré sa opreli o nález z 13. augusta 2016.

32. V doplnení vyjadrenia doručenom ústavnému súdu 22. júna 2023 zúčastnená osoba zdôraznila, že dovolací súd nie je súdom skutkovým. Dovolateľka pritom tvrdí, že súdy z vykonaného dokazovania nezistili správne skutkový stav a nesprávne vec právne posúdili. Predložením vlastnej verzie skutkového stavu dovolateľkou v dovolaní, ktorý považuje za dôležitý pre rozhodnutie, dovolateľka nesmerovala proti právnemu posúdeniu veci, ale proti skutkovým zisteniam. Na prejednávany prípad nemožno aplikovať sťažovateľkou uvádzanú ustálenú prax dovolacieho súdu, keďže ide o skutkovo odlišnú vec. V prejednávanej veci zistený skutkový stav bol taký, že žalobca (zúčastnená osoba) mal k žalovanej obchodnoprávny vzťah (konateľ), ako aj pracovnoprávny vzťah (generálny riaditeľ), keďže podľa ustáleného skutkového stavu vykonával aj závislú prácu.

33. Závislá práca (čo bolo preukázané a ustálené zisteným skutkovým stavom) sa vykonáva výlučne v pracovnoprávnom vzťahu a podľa Zákonníka práce závislá práca nemôže byť vykonávaná v obchodnoprávnom vzťahu ani v občianskoprávnom vzťahu.

34. Zúčastnená osoba dala zároveň do pozornosti rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1 Sža 27/2015 z 1. decembra 2015, podľa ktorého nie je vylúčené, aby jedna fyzická osoba vykonávala funkciu konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným a zároveň bola zamestnancom tejto spoločnosti.

35. Z výsledkov konania možno vyvodit' záver, že skutkové okolnosti v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 92/1997 (R 48/1999) a v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sža 27/2015 sú diametrálne odlišné.

36. V konaní bolo preukázané, že všetci traja konatelia v rozhodujúcom čase vykonávali funkciu konateľov spoločnosti, ako aj závislú prácu na základe pracovnej zmluvy, pričom žalobca vykonával závislú prácu na základe pracovnej zmluvy vo funkcii generálneho riaditeľa, čo upravovala zakladateľská listina v čl. 12. Nemožno sa preto odvolávať na rozhodovaciu prax R 48/1999.

III.3. Replika a duplika sťažovateľky:

37. Sťažovateľka v replike doručenej ústavnému súdu 22. júna 2023 nepovažovala za možné a ani dôvodné sa k stanovisku najvyššieho súdu vyjadriť, keďže neobsahovalo žiadne nové skutočnosti.

38. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľka poznamenala, že sa zameriava len na vybrané časti dôvodov uvádzaných v ústavnej sťažnosti, pričom nereflektuje na vymedzenú dovoláciu otázku týkajúcu sa výkonu funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere. Sťažovateľka nesúhlasí s tvrdením zúčastnenej osoby v kontexte pochybenia pri rozložení dôkazného bremena (bod 30 tohto nálezu) a zdôrazňuje s odvolaním sa na rozhodnutie vydané ústavným súdom v konaní sp. zn. IV. ÚS 35/2012, že nesprávne rozloženie dôkazného bremena medzi stranami sporu vedie spravidla k diametrálne odlišnému výroku rozhodnutia. Ak v takejto podstatnej otázke dôjde

k porušeniu procesných pravidiel, potom závery súdov podložené takýmto porušením procesných pravidiel treba považovať za arbitrárne.

39. K argumentom zúčastnenej osoby obsiahnutým v bode 31 tohto nálezu sťažovateľka poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu k definícii ustálenej rozhodovacej praxe, do ktorých pod tento pojem nemožno zahrnúť rozhodnutia súdov iných štátov, teda ani Ústavného súdu Českej republiky. Zúčastnená osoba pritom neuvádza, že by v prípade R 48/1999 išlo o prekonané rozhodnutie.

40. V duplike k doplneniu vyjadrenia zúčastnenej osoby doručenej 17. júla 2023 sťažovateľka rezultuje nesúhlas s konštatovaním zúčastnenej osoby, že dovolací súd zaujal stanoviská k všetkým uplatneným dovolacím otázkam. Zúčastnená osoba poukazom na rozdielnosť skutkových okolností v konaní sp. zn. R 48/1999 a sp. zn. 1 Sža 27/2015 prekračuje predmet konania pred ústavným súdom. Sťažovateľka však vyjadruje nesúhlas s názorom, že ide o skutkovo rozdielne veci. Žalobca vykonával funkciu štatutárneho orgánu a zároveň mal uzatvorenú pracovnú zmluvu na výkon funkcie generálneho manažéra, ktorá je obsahovo rovnaká alebo obdobná ako náplň činnosti štatutárneho orgánu. V konaní pritom bolo preukázané len vykonávanie činností zo strany žalobcu, ktoré spadajú pod činnosť vykonávanú pri zriaďovaní záležitostí spoločnosti, ktorá nemôže byť vykonávaná v pracovnom pomere. Súdy nedospeli k záveru, že by náplň práce generálneho manažéra bola v čomsi odlišná oproti výkonu funkcie konateľa spoločnosti a túto odlišnosť ani nepopísali.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

41. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní najvyššieho súdu, sťažovateľky a zúčastnenej osoby, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

42. Sťažovateľka prezentuje v ústavnej sťažnosti dve zásadné námietky. V rámci prvej atakuje formalizmus najvyššieho súdu v súvislosti s vymedzením dovolacej otázky a nezaobranie sa dovolacími právnymi otázkami, a to v kontexte súbehu funkcie konateľa a generálneho manažéra, dobrých mravov a organizačnej zmeny. V rámci druhej námietky argumentuje, že najvyšší súd nereflektoval na porušenie pravidiel o dôkaznej povinnosti a dôkaznom bremene v rámci vady zmätočnosti.

43. V nadväznosti na sťažostnú argumentáciu sťažovateľky ústavný súd v kontexte namietanej neústavnosti rozhodnutí dovolacieho súdu zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti

dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020, IV. ÚS 120/2023).

44. Do právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

45. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak strana konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd jej túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

46. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež čl. 46 ods. 1 ústavy, je aj právo na náležité súdne odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania, resp. sporovej strany na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

47. V neposlednom rade je pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

48. Rovnosť strán v civilnom konaní je v judikatúre EŠLP vyjadriteľná princípom rovnosti zbraní, ktorý tvorí prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne čl. 47 ods. 3 ústavy). Právo na spravodlivé súdne konanie preto v kontexte princípu rovnosti zbraní zabezpečuje, aby každá strana sporu mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. De Haes a Gijssels proti Belgicku, rozsudok z 24. 2. 1997, sťažnosť č. 19983/92, § 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, § 38).

49. Princíp rovnosti účastníkov konania (resp. strán v spore) však zároveň tvorí základný definičný prvok práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj nevyhnutnú súčasť každého právneho štátu, ktorý sa k tomuto princípu hlási prostredníctvom čl. 1 ods. 1 ústavy.

50. Na podklade uvedených premís ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, pričom dospel k záveru o opodstatnenosti časti argumentácie sťažovateľky.

51. Sťažovateľka argumentuje, že v jej veci konajúce súdy sa v otázke výkonu funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe R 48/1999 a zároveň pokiaľ ide o posúdenie vzťahu člena štatutárneho orgánu a obchodnej spoločnosti, povahu jeho činnosti a povahu činnosti generálneho manažéra, pokiaľ je upravený pracovnou zmluvou, ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená. V dovolaní v tomto kontexte namietala nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

52. Krajský súd sa v rozsudku zo 6. augusta 2020 stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie a na zdôraznenie správnosti navyše poukázal na nález z 13. augusta 2016, ktorý podľa jeho názoru doterajšiu ustálenú rozhodovaciu prax spochybnil a označil za ústavne neudržateľnú. Rovnako ako súd prvej inštancie, akcentoval dodržanie zásady *pacta sunt servanda* (bod 2 tohto nálezu) a zopakoval, ktoré skutočnosti považoval súd prvej inštancie za rozhodujúce (obsah čl. 12 zakladateľskej listiny žalovanej; prax, podľa ktorej mali konatelia spoločnosti súběžne uzatvorenú aj pracovnú zmluvu; odmeňovanie žalobcu mzdou a vôľa žalovanej uzavrieť so žalobcom pracovnú zmluvu; ako aj akceptácia pracovnoprávneho vzťahu žalovanou) pre posúdenie platnosti pracovnoprávneho vzťahu, a tento záver považoval krajský súd za správny (bod 36 rozsudku krajského súdu zo 6. augusta 2020).

53. V dovolaní podanom sťažovateľkou proti rozhodnutiu odvolacieho súdu táto v bode 8 akcentovala, že odvolací súd poukázal pri riešení otázky, či medzi stranami platne existuje pracovný pomer a je možný súbeh výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra, na nález z 13. augusta 2016 s akcentovaním zásady *pacta sunt servanda*. Následne v bodoch 10 až 29 dovolania predostrela podrobnú argumentáciu, z ktorej možno abstrahovať záver, že osoba v pozícii štatutárneho orgánu môže vykonávať pre tú istú obchodnú spoločnosť aj inú činnosť, a to v pracovnom pomere. Súbeh pracovného pomeru s výkonom funkcie štatutárneho orgánu môže byť prípustný, ak člen štatutárneho orgánu nevykonáva v pracovnom pomere činnosti zameniteľné s výkonom funkcie štatutárneho orgánu. Nepripustným je teda súbeh výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca obchodnej spoločnosti, ak tá istá osoba zastáva pozíciu štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu spoločnosti a zároveň má uzavretú pracovnú zmluvu na pozíciu, ktorej obsahom je rovnaká alebo obdobná náplň činnosti ako pre výkon štatutárneho orgánu. Sťažovateľka zároveň uviedla dôvody, pre ktoré je odkaz vo veci

konajúcich súdov na nález z 13. augusta 2016 vytrhnutý z kontextu. Pritom zdôraznila, že v samotnom poukazovanom rozhodnutí bolo konštatované, že pri výkone činností patriacich štatutárnemu orgánu obchodnej spoločnosti nejde o výkon závislej práce, pričom v zmysle zásady zmluvnej voľnosti nie sú prekážky tomu, aby si v iných prípadoch strany režim Zákonníka práce zvolili. V prejednávanej veci išlo o otázku odmeňovania, teda nie otázku skončenia výkonu funkcie.

54. V ďalšom smere sťažovateľka v dovolaní doplnila, že Zákonník práce sa môže aplikovať v celom rozsahu len v prípade existencie závislej práce. V iných prípadoch sa môže aplikovať len na základe dohody zmluvných strán, avšak len v rozsahu, v ktorom neodporuje kogentnej právnej úprave dopadajúcej na daný právny vzťah. Nepôjde však o pracovný pomer, ale obchodný vzťah s doplnením obsahu právneho úkonu podľa právnej úpravy Zákonníka práce. Zdôraznila, že právne vzťahy medzi členom štatutárneho orgánu a spoločnosťou „*pri zariadovaní záležitostí spoločnosti*“ sa spravujú v prvom rade kogentnými predpismi druhej časti Obchodného zákonníka, pričom kogentnými ustanoveniami sa spravuje aj zánik funkcie konateľa. Poukázala aj na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 31 Cdo 4831/2017 zo 4. novembra 2018 vydaného po relevantnom rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky, v ktorom nedošlo k odklonu od ustálenej judikatúry o zákaze súbehu výkonu funkcie štatutárneho orgánu a pracovného pomeru, ktorý sa týka podobnej činnosti, iba k jej precizovaniu.

55. Sťažovateľka napokon akcentovala, že judikatúra slovenských súdov (R 48/1999 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 6/2009) je jednoznačná, pričom vo veci konajúce súdy rozhodli opačne. Z právneho hľadiska je teda rozhodujúce, akú činnosť žalobca pre žalovanú vykonával. Podľa povahy činnosti – závislá práca alebo zariadovanie záležitostí spoločnosti – potom na vec dopadá buď Zákonník práce, alebo Obchodný zákonník. Funkcia konateľa je výkonom štatutárneho orgánu spoločnosti, ktorá sa môže vykonávať výlučne v obchodnoprávnom vzťahu podľa § 261 ods. 6 písm. a) Obchodného zákonníka, podľa ktorého „*touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy: (a)... medzi štatutárnym orgánom alebo členom štatutárnych a dozorných orgánov spoločnosti a obchodnou spoločnosťou... pri zariadovaní záležitostí spoločnosti...*“.

56. V bode 29 dovolania pritom akcentovala, že „*súdy oboch inštancií nedospeli k záveru, že by náplň práce generálneho manažéra (riaditeľa) bola v čomsi odlišná oproti výkonu funkcie konateľa spoločnosti... Pre záver o platnom vzniku pracovného pomeru ponúkali celkom iné argumenty (odvolávky na vypracovanú dokumentáciu, súbeh funkcie konateľa a pracovného pomeru u iných konateľov... či akceptovanie pracovného pomeru žalobcu po dlhú dobu).*“.

57. Sťažovateľka v dovolaní (body 31 a nasl.) dôvodila, že činnosť žalobcu pre žalovanú treba z právneho hľadiska posúdiť ako zabezpečovanie výkonu obchodného vedenia žalovanej, a nie ako závislú prácu, keďže tá je vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti, čo je najdôležitejší definičný prvok závislej práce. Žalobca pritom sám vystupoval vo všetkých vzťahoch vo vzťahu k ostatným zamestnancom ako nadriadený – t. j. v pozícii zamestnávateľa. Nebol podriadený inému zamestnancovi a ani generálnemu riaditeľovi, ale sám bol na pozícii generálneho riaditeľa a rovnako nevykonával činnosť podľa pokynov zamestnávateľa. Odplätnosť nie je dostatočným rozlišujúcim kritériom, keďže aj výkon funkcie konateľa je odplätný a žalobca bol odmeňovaný. Právne posúdenie vzťahu medzi stranami nezávisí od toho, ako boli upravené zmluvnými dokumentmi, ale od toho, ako uvedenú situáciu upravujú kogentné právne predpisy. Je potom

nerozhodné, že žalovaná so žalobcom uzatvorili pracovnú zmluvu a v zakladateľskej zmluve predvídali uzatvorenie pracovnej zmluvy na výkon generálneho riaditeľa.

58. V napadnutom rozsudku najvyšší súd síce konštatoval podanie dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (bod 17 napadnutého rozsudku), v bode 24 a nasl. napadnutého rozsudku sa však v rámci namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP zaoberal výlučne argumentáciou sťažovateľky k otázkam platnosti/neplatnosti skončenia pracovnoprávneho pomeru (otázky A, B a C) a konkrétnou argumentáciou sťažovateľky odôvodňujúcou odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v kontexte výkonu funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere – § 421 ods. 1 písm. a) CSP a argumentáciou k otázke povahy činnosti člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a povahy činnosti generálneho riaditeľa obchodnej spoločnosti ako otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená – § 421 ods. 1 písm. b) CSP, sa nezaoberal a na túto vôbec v dôvodoch rozhodnutia nereflektoval.

59. Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 402/08, IV. ÚS 279/2018).

60. V podmienkach dovolacieho konania, ktorého predmetom je preskúmanie prípustnosti dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, je vzťah medzi povinnosťou strany v spore uviesť právne relevantnú argumentáciu a povinnosťou dovolacieho súdu na túto argumentáciu reagovať zákonne ukotvený v § 432 ods. 2 CSP, podľa ktorého dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, a v § 440 CSP, podľa ktorého je dovolací súd viazaný námietkami, ako ich prezentoval v dovolaní samotný dovolateľ. Nesprávne právne posúdenie veci si teda nevyhnutne vyžaduje zo strany dovolateľa vymedzenie, o čo vo veci ide, čo je jej jadrom, resp. podstatou (m. m. I. ÚS 336/2019).

61. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku zdôraznil v bode 23, že nevyhnutným predpokladom na posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie dovolacieho dôvodu s akcentom na konkrétne označenie právnej otázky. V ďalšom sa najvyšší súd zaoberal výlučne v rámci namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia len otázkami sťažovateľky označenými A, B a C a týkajúcimi sa skončenia pracovnoprávneho vzťahu (bod 9 tohto nálezu) bez toho, aby akokoľvek v rámci skúmania prípustnosti dovolania reflektoval na argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v dovolaní v časti B nazvanej „*Súbeh výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra*“.

62. Pri posudzovaní dovolania platia obdobne ako pri posudzovaní akéhokoľvek iného podania všeobecne akceptovateľné pravidlá, podľa ktorých súd nemôže určitému podaniu dávať iný význam, než ktorý zodpovedá obsahu podania, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii, v podaní použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu podania. Posudzovanie podania taktiež neumožňuje súdu obsah úkonu výkladom dopĺňať či domýšľať, alebo z neho vyvodiť závery, ktoré z obsahu úkonu nevyplývajú (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 440 – 446.).

63. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu platí rovnako aj to, že namietaná právna otázka môže vyplývať z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (m. m. I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 443/2020). Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú spojené nádoby, preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktne len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom riadku svojho podania (m. m. I. ÚS 336/2019), v konkrétnych okolnostiach veci len s ohľadom na formuláciu konkrétnych otázok A, B a C týkajúcich sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, a ignorovať pritom argumentáciu obsiahnutú v samostatnej časti dovolania venovanej otázkam týkajúcim sa platnosti pracovného pomeru.

64. Úlohou ústavného súdu, ako to bolo už zdôraznené, nie je posudzovať samotnú dovoláciu argumentáciu sťažovateľky, keďže uvedené patrí z pohľadu posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, ale posúdiť, či sa v konkrétnych okolnostiach veci najvyšší súd s právne relevantnou dovolacou argumentáciou vysporiadal. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd nezaoberal námietkami zúčastnenej osoby a sťažovateľky, ktoré sa dotýkajú vecného posúdenia odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (body 31, 34, 35 a 40 tohto nálezu). Z podstatných častí dovolania, zohľadňujúc nielen jeho označenie, ale aj obsah, vyplýva, že nesprávne právne posúdenie veci sa týkalo otázky súbehu výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra, v rámci ktorej sťažovateľka namietla existenciu ustálenej rozhodovacej praxe, z ktorej vyplýva neprípustnosť súbehu výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca obchodnej spoločnosti, ak tá istá osoba zastáva pozíciu štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu spoločnosti a zároveň má uzavretú pracovnú zmluvu na pozíciu, ktorej obsahom je rovnaká alebo obdobná náplň činnosti ako pre výkon štatutárneho orgánu. Sťažovateľka ako dovolateľka zároveň označila, že rozhodujúce pre správne právne posúdenie, odvolávajúc sa na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, je to, akú činnosť žalobca pre sťažovateľku ako žalovanú vykonáva. Len posúdením dohodnutého druhu práce totiž možno dospieť k správnejmu záveru, či pracovná zmluva bola medzi účastníkmi dohodnutá na výkon činnosti konateľa obchodnej spoločnosti alebo na určitý druh práce. Ak ide o závislú prácu, potom na vzťah dopadá Zákonník práce, a ak ide o zriaďovanie záležitostí spoločnosti, potom je potrebné aplikovať Obchodný zákonník. Akcentovala v tomto smere v otázke povahy činnosti člena štatutárneho orgánu a činnosti generálneho manažéra rozdiel medzi závislou prácou vykonávanou za priamej podriadenosti inému zamestnancovi, na ktorú dopadá Zákonník práce, a zriaďovaním záležitostí spoločnosti (obchodné vedenie spoločnosti), na ktoré dopadá Obchodný zákonník.

65. Sťažovateľka ako dovolateľka súčasne vymedzila, v čom nesprávne právne posúdenie spočíva, keď namietla, že pre záver o vzniku pracovnoprávneho pomeru považovali vo veci konajúce súdy za rozhodujúce iné skutočnosti ako charakter vykonávanej činnosti (bod 56 tohto nálezu). Nesprávnym právnym posúdením sa totiž rozumie (aj) subsumovanie skutkového stavu pod normu hmotného práva, ktorá v hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 M Cdo 4/2009 z 27. apríla 2010).

66. Pokiaľ sa najvyšší súd v dovolacom konaní, v rámci ktorého sťažovateľka ako dovolateľka namietla existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP k otázke výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu v pracovnom pomere a dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP k otázke povahy činnosti člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a povahy činnosti generálneho riaditeľa obchodnej spoločnosti, vôbec nezaoberal argumentáciou sťažovateľky a na túto vôbec nereagoval, jeho postup nemožno označiť inak ako arbitrárny. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov v konaní. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorý nereflektuje na argumentáciu sťažovateľky, ktorou odôvodňovala prípustnosť a dôvodnosť dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, došlo k ústavne neakceptovateľnému zamedzeniu prístupu sťažovateľky k dovolaniu, a to vo vzťahu k principiálnej otázke (ne)platnosti pracovnoprávneho vzťahu (resp. neexistencie pracovnoprávneho vzťahu), čo je dostatočným podkladom na záver o tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zároveň absenciou vysporiadania sa s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky v rámci ňou namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP spôsobil nerovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom sporových strán s neoprávnenou výhodou pre žalobcu, v ktorého prospech výsledok dovolacieho konania vyznieva, čo je rovnako dostatočným podkladom na záver, že došlo aj k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

67. Nevysporiadaním sa s dovolacou argumentáciou namietaného nesprávneho právneho posúdenia sa najvyšší súd rovnako vyhol naplneniu zmyslu dovolacieho konania, ktorým je okrem iných vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa právnych otázok vymenovaných v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Strany sporu, ako aj právnická obec očakávajú odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnené očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak je možné naplniť účel dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok, ktoré ešte neboli vyriešené, ktoré sú rozhodované rozdielne alebo pri ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Uvedeným spôsobom najvyšší súd napĺňa princíp právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1346; k tomu pozri aj I. ÚS 115/2020).

68. Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zároveň napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

69. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol

o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

70. Pretože ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil pre dôvodnosť sťažovateľkou uplatňovanej námietky týkajúcej sa právneho posúdenia v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, ďalšími námietkami, ktorými sťažovateľka odôvodňovala porušenie identických práv zaručených ústavou a dohovorom v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (námietka nesprávneho rozloženia dôkazného bremena – bod 23 tohto nálezu), a dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v súvislosti s otázkami A, B a C týkajúcimi sa neplatnosti skončenia pracovného pomeru (body 11 až 14 tohto nálezu), sa už nemusel zaoberať, pričom uvedený záver argumentačne podporuje takto.

71. Sťažovateľka odôvodňuje arbitrárnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa namietanej vady zmätočnosti tým, že najvyšší súd nereagoval na jej námietku nesprávneho rozloženia dôkazného bremena. Otázky A, B a C, ktoré sťažovateľka formulovala v súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa týkajú vo svojej podstate neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Vzhľadom na skutočnosť, že vyslovenie porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom sa dotýka dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, v rámci ktorého sa dovolací súd bude musieť vysporiadať s dovolacou argumentáciou determinujúcou v konečnom dôsledku otázku platnosti pracovnej zmluvy, resp. pracovného pomeru medzi žalobcom a žalovanou (sťažovateľkou), posúdenie námietky týkajúcej sa možnej vady zmätočnosti v dôsledku nesprávneho rozloženia dôkazného bremena medzi žalobcom a žalovanou v otázke platnosti pracovného pomeru, ako aj nesprávneho právneho posúdenia veci v otázke určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru je minimálne predčasné. Na podklade už uvedeného sa ústavný súd nezaoberal argumentmi predloženými sťažovateľkou v súvislosti s predmetnými námietkami s výhradou, že rozhodovanie o (ne)ústavnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu stratilo v tomto smere nateraz svoje opodstatnenie.

72. Keďže prípadný výsledok posúdenia dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP v kontexte otázok výkonu funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere a povahy činnosti člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a povahy činnosti generálneho riaditeľa obchodnej spoločnosti (otázky determinujúce vznik pracovného pomeru) môže mať vplyv na posúdenie argumentácie sťažovateľky v kontexte dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP v súvislosti s otázkami týkajúcimi sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil ako celok. Úlohou najvyššieho súdu bude rozhodnúť vo veci dovolania opätovne.

73. Už len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že argumentácii sťažovateľky o nesprávnosti postupu dovolacieho súdu, ktorý dovolanie zamietol, pričom dovolanie mal odmietnuť (bod 24 tohto nálezu) *prima facie* chýba ústavnoprávny rozmer, preto na ňu ústavný súd neprihliadal.

V. Trovy konania

74. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 061,72 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 4 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti, replika a duplika k vyjadreniu najvyššieho súdu a vyjadreniam žalobcu ako zúčastnenej osoby) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2023 v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2023 v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 1 061,72 eur.

75. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu